

України.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», сім'я – це особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Права члена сім'ї має одинока особа. У ст. 4 зазначеного закону передбачено, що до складу сім'ї включаються чоловік, дружина; рідні, усиновлені та діти цих осіб віком до вісімнадцяти років, а також діти, які навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації до досягнення двадцяти трьох років і які не мають власних сімей; неодружені повнолітні діти, які визнані інвалідами з дитинства I та II груп або інвалідами I групи і проживають разом з батьками; непрацездатні батьки чоловіка та дружини, які проживають разом з ними і перебувають на їх утриманні у зв'язку з відсутністю власних доходів; особа, яка проживає разом з одиноким інвалідом I групи і здійснює догляд за ним; жінка та чоловік, які проживають однією сім'єю, не перебувають у шлюбі, але мають спільних дітей. При цьому до складу сім'ї включаються незалежно від місця проживання (перебування) або реєстрації діти, які навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації до досягнення двадцяти трьох років і не мають власних сімей. До складу сім'ї не включаються особи, які перебувають на повному державному утриманні [5].

На нашу думку, заслуговує уваги тлумачення терміну «член сім'ї», роз'яснене Рішенням Конституційного Суду України (далі – КСУ) від 3.06.1999 р. №5–рп/99. Згідно даного рішення до кола членів сім'ї належать дружина (чоловік), їхні діти (є членами сім'ї незалежно від того, чи є ці діти будь-кого з подружжя, спільні або усиновлені, народженні у шлюбі або позашлюбні) і батьки. За умови постійного проживання та ведення спільного господарства до членів сім'ї можуть бути віднесені близькі родичі (рідні брати, сестри, онуки, дід, баба), а також інші родичі або особи, які не перебувають у безпосередніх родинних зв'язках (неповнорідні брати, сестри; зять, невістка; вітчим, мачуха; опікуни, піклувальники, пасинки, падчерки та ін.). Відповідно до рішення КСУ основними критеріями віднесення особи до «члена сім'ї» є наявність кровних (родинних) зв'язків чи шлюбних (фактичних шлюбних) відносин; постійне сумісне проживання на одній житловій площі і ведення спільного господарства [7].

Отже, під членами сім'ї, в аспекті потерпілих від вищевказаного злочину слід розуміти – осіб, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі осіб, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Список використаних джерел:

1. Житловий Кодекс Української РСР від 30.06.1983 № 5464-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5464-10>.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України – К., 2014. – №46. – ст. 2046. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Податковий кодекс України Закон, від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон від 01.06.2000 № 1768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>.
6. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 7 квітня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 40. – Ст. 404.
7. Рішенням Конституційного Суду України від 3.06.1999 р. №5 –рп/99. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-99>
8. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.

Старший науковий співробітник

наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення ННІ № 4 НАВС

к.ю.н.

Старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення ННІ № 4 НАВС к.п.н.

Науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення ННІ № 4 НАВС

Галустьян Олена Аркадіївна, Захаренко Людмила Миколаївна, Юрченко-Шеховцова Тетяна Іванівна
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТИПІВ ТА ПАРАМЕТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Професійна мотивація є необхідною передумовою розвитку професіоналізму поліцейських.

У фаховій літературі вживаються терміни «зовнішня мотивація», «внутрішня мотивація». Зовнішня мотивація виникає під впливом і тиском зовнішніх імпульсів (вимог, наказів, примусів) і викликає зовнішній дискомфорт (людина зобов'язана виконувати чийсь волю). Внутрішня мотивація виникає під впливом внутрішнього дискомфорту, а тому дії людини організуються за власною ініціативою і спрямовані на отримання внутрішнього задоволення, переживання позитивного психічного стану (відсутній зовнішній примус).

З метою вивчення особливостей професійної мотивації працівників Національної поліції України було проведено пілотажне емпіричне дослідження. Вибірку склали 20 осіб чоловічої статі, які навчаються в ННІ №4 (напрямок підготовки «Право», ступінь вищої освіти – бакалавр). Вік респондентів – від 23 до 39 років (середнє значення – 24,5 роки). Вислуга років респондентів становить від 2 до 14 років. У дослідженні використовувались:

1) анкета «Вивчення професійної мотивації кандидатів на службу в органи внутрішніх справ» А.П. Москаленка;

2) опитувальник мотивації професійної діяльності К. Замфір (у модифікації А. Реана).

Анкета «Вивчення професійної мотивації кандидатів на службу в органи внутрішніх справ» А.П. Москаленка призначена для виявлення домінуючого типу професійної мотивації та провідних мотивів професійного вибору як кандидатів на вступ до вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання або на службу до Національної поліції України, так і поліцейських. Згідно з А.П. Москаленком, професійна мотивація включає шість типів: 1) адекватний; 2) ситуаційний тип, пов'язаний з престижем професії та матеріальними стимулами; 3) ситуаційний тип, пов'язаний з романтичною привабливістю професії; 4) конформістський; 5) компенсаційний; 6) кримінальний [1]. Обраховані дані мотиваційних коефіцієнтів кожного із шести типів мотивації представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Середні значення мотиваційних компонентів за типами професійної мотивації (класифікація А.П. Москаленка)

Адекватний тип	Ситуаційний тип, пов'язаний з престижем професії та матеріальними стимулами	Ситуаційний тип, пов'язаний з романтичною привабливістю професії	Конформістський тип	Компенсаційний тип	Кримінальний тип
4.17	2.5	1.5	1.22	2.6	2.5

Як видно із представлених у таблиці даних, найбільше значення мотиваційного компоненту відповідає адекватному типу (4,17) професійної мотивації та свідчить про його особистісну значущість для опитаних. Компенсаційний тип (2,6) професійної мотивації (мотив – обрання професії поліцейського як можливості подолати свої слабкі риси характеру) не дуже значущий для респондентів. Такі типи професійної мотивації як кримінальний тип (2,5), ситуаційний тип, пов'язаний з престижем професії та матеріальними стимулами (2,5), конформістський тип (1,22) і ситуаційний тип, пов'язаний з романтичною привабливістю професії (1,5), зовсім не значущі для респондентів.

Отже, вибір професії у більшості опитаних респондентів відбувся усвідомлено, професійні мотиви узгоджуються з реальною, суспільно значущою поведінкою особистості, у окремих з них – як компенсація своїх особистісних недоліків, комплексів.

Опитувальник мотивації професійної діяльності К. Замфір (у модифікації А. Реана) призначений для визначення рівнів сформованості таких параметрів професійної мотивації як внутрішня мотивація, зовнішня позитивна мотивація і зовнішня негативна мотивація. Відповідно до типу співвідношення між собою трьох видів мотивації можна визначити мотиваційний комплекс особистості.

Отримані результати представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Середні значення параметрів професійної мотивації респондентів

Внутрішня мотивація	Зовнішня позитивна мотивація	Зовнішня негативна мотивація
3.6	3.11	2.64

Відповідно до табличних даних найвищий показник відповідає внутрішній мотивації, а найнижчий – зовнішній негативній мотивації.

На підставі отриманих даних було визначено особистісний мотиваційний комплекс кожного респондента. Встановлено, що оптимальний мотиваційний комплекс характерний кожному четвертому з числа опитаних. За силою вираженості у цих мотиваційних комплексах внутрішня мотивація і зовнішня позитивна мотивація незначно відрізняються, однак найменш вираженою є зовнішня негативна мотивація.

Отже, у респондентів досить вираженими є внутрішня мотивація і зовнішня позитивна мотивація професійної діяльності.

Подальший аналіз отриманих даних дозволив визначити особливості взаємозв'язку типів та параметрів професійної мотивації поліцейських. З'ясовано, що оптимальному мотиваційному комплексу характерні певні мотиви професійної діяльності, а саме: романтичної привабливості професії; узгодженості з реальною поведінкою особистості; компенсування. Дані мотиви представлені у таких типах професійної мотивації як адекватний, компенсаційний та ситуаційний, пов'язаний з романтичною привабливістю професії. Ці мотиви професійної діяльності поліцейських покладені в основу оптимального мотиваційного комплексу респондентів.

Таким чином, представлені результати пілотажного дослідження вимагають проведення подальших емпіричних вивчень особливостей внутрішньої мотивації поліцейських у професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Професійна мотивація працівників органів внутрішніх справ: вивчення та корекція: наук.-практ. посібник / Москаленко А.П., Кобзін Д.О., Стародубцев А.А.; Відп. редактор проф. Соколов В.О. – Харків: Ун-т внутр. справ, 1999. – 98 с.

Здобувач кафедри теорії держави та права НАВС

Гордієнко Ігор Леонідович